

KEMPEN MEMORANDUM

voor de

VLAAMSE REGERING
2024-2029

Streekplatform Kempen

Sterke regio. Slim netwerk

januari 2024

GERICHTE HEFBOMEN VOOR EEN STERKE REGIO

Streekplatform Kempen verenigt de 29 Kempense lokale besturen, de streekintercommunale IOK, de provincie Antwerpen, de politieke partijen, de sociale partners en regionale stakeholders in een actiegericht netwerk dat de sociaaleconomische streekontwikkeling versterkt. Het samenwerkingsverband is actief in het arrondissement Turnhout, inclusief Heist-op-den-Berg en Nijlen.

In samenwerking met een breed partnerschap, werden volgende hoofddoelstellingen geformuleerd:

- In 2030 is de Kempen duurzaam
- In 2030 is de Kempen een inclusieve, warme en zorgzame samenleving
- In 2030 is de Kempen een ondernemende en innoverende samenleving

Elke maand komt een Task Force samen die de belangenbehartiging voor de Kempen organiseert.

In aanloop naar de verkiezingen op 9 juni 2024 heeft de Task Force beslist om een memorandum op te maken met prioritairere dossiers die van de volgende Vlaamse regering daadkrachtige beslissingen vragen. Het gaat om dossiers die een hefboomeffect hebben op de sociaaleconomische ontwikkeling van de Kempense regio bijvoorbeeld het investeren in Kempense innovatiemotoren, het wegwerken van de achterstanden in de geestelijke gezondheidszorg, het aanpakken van bovenlokale mobiliteitsknopen en een totaalaanpak voor de Kempense snelwegen, het investeren in betrouwbare en betaalbare bussen, het faciliteren van warmteclusters en diepe geothermieprojecten...

We vragen dat de volgende Vlaamse regering in haar regeerakkoord de aanbevelingen uit dit memorandum vastlegt en op die manier investeert in een sterke Kempense regio.

De punten uit dit memorandum werden unaniem goedgekeurd door de Task Force op 19 januari 2024 en de Conferentie van Kempense burgemeesters op 20 januari 2024. Op 23 januari 2024 werd het memorandum voorgesteld aan een brede groep stakeholders.

Met de meeste hoogachting

Ward Kennes

Voorzitter Streekplatform Kempen

Partners Streekplatform Kempen

KEMPENSE PRIORITEITEN

1. **Investeer in Campus Campina – de innovatiemotor van de Kempen**
2. **Maak van het openbaar vervoer (bussen) in de Kempen een aantrekkelijk, betrouwbaar en betaalbaar alternatief voor de reiziger**
3. **Pak dringend bovenlokale mobiliteitsknopen aan en werk aan een totaalprogramma voor de Kempense snelwegen**
4. **Werk hoogdringend de historische achterstand in de financiering van de geestelijke gezondheidszorg in de Kempen weg**
5. **Zet in op Vlaams beleid dat warmteclusters op terrein ondersteunt en faciliteert**
6. **Zet in op Vlaams beleid dat diepe geothermieprojecten ondersteunt en faciliteert**
7. **Voorzie Vlaamse cofinanciering voor het GTI-programma 2021-2027**
8. **Versterk de regiovorming met regionale convenanten en projectmanagement**
9. **Laat VDAB haar verantwoordelijkheid en actorrol ten volle opnemen in de begeleiding van moeilijk te bereiken werkzoekenden**
10. **Erken de problematiek van in de Kempen residerende ‘Marons’ en investeer in gepaste hulpverlening**
11. **Investeer in regionale televisie**
12. **Creëer een toekomstperspectief voor Cultuurhuis De Warande**

Contactpersonen:

Ellen Leys (coördinator Streekplatform Kempen)
ellen.leys@iok.be
014 53 50 56

Kris Vreys (secretaris Streekplatform Kempen)
kris.vreys@iok.be
014 53 50 00

Ward Kennes (voorzitter Streekplatform Kempen)
ward.kennes@kasterlee.be
0485 75 19 44

1. Investeer in Campus Campina – de innovatiemotor van de Kempen

De Kempen heeft een rijkdom aan bedrijven, aan wereldvermaarde topbedrijven, aan vele KMO's en groeibedrijven met een wereldwijde klantenportfolio en een indrukwekkende innovatieagenda. Weinig bedrijven veroorloven het zich om niet te innoveren. Al deze bedrijven verdienen de vereiste steun van de overheid.

Daarnaast ontwikkelt zich in de Kempen een innovatie-ecosysteem, dat mee aangejaagd wordt door toonaangevende kennisinstellingen, die mee investeren – zoals SCK.CEN, VITO, KU Leuven, Thomas More.

Zo worden er voor de komende periode massieve investeringen aangekondigd in de wetenschappelijke infrastructuur van het SCK.CEN (bv. Minerva en Myrrha) en het onderzoeksprogramma naar de SMR (Small en Modular Reactor). Zijn hiervan positieve spillovereffecten voor de Kempen te verwachten? Ongetwijfeld.

Opvallend is echter dat er binnen dit ecosysteem nog helemaal geen sprake is van een levendige, innovatieve *start-up-scene*. Liggen er dan kansen voor de Kempen, die niet gegrepen worden? Ook daar zijn we zeker van.

Deze vaststellingen gaan jammer genoeg al enkele decennia mee. Opéénvolgende streekvisies hebben deze opportuniteit al aangehaald en toch wordt er te weinig zichtbare vooruitgang geboekt. Sommige organisaties huppelen van call tot call in functie van hun eigen projectfinanciering en zonder veel coördinatie met andere, nochtans complementaire spelers in het netwerk. Het is wellicht geen toeval dat sommige organisaties hier al hun tanden stuk op beten. Het kan anders en beter.

¹ Remote sensing is de techniek om informatie over objecten of fenomenen in te winnen (sensing) zonder ermee fysiek contact te maken (remote).

Campus campina als Kempens innovatieprogramma

Streekplatform Kempen heeft de sterke ambitie tot een gecoördineerd innovatieprogramma te komen voor de Kempen: 'Campus Campina'. Dit innovatieprogramma vertrekt van een integrale strategie, vertaalt zich in duidelijke acties - laat ons deze impactvolle *moonshots* noemen - en wordt ondersteund door een slim ecosysteem, een stevig programmamanagement en dito governance. Dit alles, bovendien, binnen de krijtlijnen uitgezet door het Vlaams regionaal economisch beleid. In die governancestructuur willen het bedrijfsleven, overheden én de aanwezige kennisinstellingen hun gezamenlijke verantwoordelijkheid opnemen.

Samen willen zij van de Kempen voor VLAIO een pilootregio maken voor de implementatie van het innovatiebeleid op regioschaal (gekoppeld aan de GTI-strategie). Op die manier kan er een gecoördineerd financieel stimulerend beleid gevoerd worden vanuit Vlaanderen en kunnen Vlaamse en andere actoren gestimuleerd en/of geresponsabiliseerd worden. Het (financieel) kader mag dus minder vrijblijvend: vrijheid en verantwoordelijkheid gaan hand in hand.

Campus Campina heeft volgende doelstellingen:

- Innovatie en ondernemerschap binnen de Kempen stimuleren;
- Innovatief ondernemerschap ontwikkelen (met focus op *spin-offs*, *start-ups* en *scale-ups*) binnen de Kempense speerpuntsectoren, o.a. door de transfer van de kennis uit onderzoek tot bij ondernemers):
 - Industrie 4.0 (*smart processing*)
 - *Smart agriculture/ future food systems/ biobased materials*
 - *Smart & robust electronics (Remote Sensing¹ in extreme omgeving)*
 - *Health economy*
- Ruimte en verbinding creëren in Kempense innovatiepolen voor deze innoverende (groei)bedrijven;

- Aan de hand van dit alles: de branding van de Kempen als innoverende en ondernemende regio;

Campus Campina ontwikkelt zeker volgende acties:

- **Ecosysteemwerking Kempense speerpunten**, waarbij een balans wordt gevonden tussen focus en verbreding: Campus Campina bouwt aan een ecosysteemwerking voor de Kempense speerpuntsectoren, waardoor het voor de bedrijven ook transparant en inzichtelijk wordt gemaakt wat de *innovation journey* is: waar vindt het fundamenteel onderzoek, het toegepast onderzoek, de incubatie en de opschaling plaats? Deze ecosysteemwerking wordt gefaciliteerd door een ecosysteemmanagement en financieringskanalen, waarvoor thans een haalbaarheidsonderzoek loopt in functie van de oprichting van een eigen Kempens investeringsfonds.
- **Incubatie en/of productieruimte**: Campus Campina biedt vandaag op de sites Open Manufacturing Campus (OMC) in Turnhout en de Innovatiecampus Geel een incubatie- en of productieruimte (met mogelijkheden voor de nodige labo- en andere (test)faciliteiten), waardoor innoverende en startende ondernemers de mogelijkheid krijgen zich in de Kempen te vestigen. Rond deze innovatiepolen zal een netwerk uitgebouwd worden van bestaande dienstverleners om hun aanbod voor ondernemers nog toegankelijker te maken. De specifieke plannen met betrekking tot de innovatiepolen worden verder geëxpliciteerd in volgende delen. Vanuit deze innovatiepolen zal ook de verbinding worden gelegd met innovatiepolen, die door grotere bedrijven zelf worden gefaciliteerd.

Innovatiecampus Geel

De Kempen huisvest traditioneel veel kennisinstellingen actief in de voedings- en landbouwsectoren, bio- en andere technologieën, zoals KU Leuven, Thomas More en de provinciale proefbedrijven. De Innovatiecampus Geel (in ontwikkeling) wil deze kennis rond *smart agriculture/futures for food/ biobased materials* en *smart electronics* nu valoriseren.

Een robuust regionaal ecosysteem voor onderzoek, kennis en ondernemerschap is cruciaal voor het welslagen van de Innovatiecampus Geel en zijn ambities voor innovatie in de regio en daarbuiten, cf. eerdere stellingen in het deel 'Campus Campina'.

De Innovatiecampus Geel wil bedrijven en organisaties aantrekken die mee wensen te investeren in de innovatiekracht van de Kempen. Een incubatorgebouw, dat deel uitmaakt van de plannen voor de Innovatiecampus Geel, is hiervoor een katalysator en uithangbord. Dit 'startgebouw' zal zowel investeerders als nieuwe partners in het ecosysteem aantrekken. Die aantrekkingskracht kan visueel vertaald en kracht bijgezet worden met een opmerkelijke landmark, zoals een dakserre met LED-verlichting, waarin de nieuwste technieken voor indoor- en vertical farming ontwikkeld en opgeschaald worden. Innovatiecampus Geel kan verder voorzien in demo- en expositieruimte en eventlocatie, de profilering van partners als duurzame organisatie kracht bijzetten, en mogelijkheden bieden voor het aantrekken van studenten in de *war for talent*. Op die manier opent dit project de deuren naar internationale profilering en samenwerkingsmogelijkheden.

Open Manufacturing Campus (OMC) Turnhout

Als antwoord op de gestage afbouw van Philips (nu Signify) als 'lampenproducent' startte de Open Manufacturing Campus in 2012 met de ambitie 'Samen innoveren om duurzaam te produceren' om in Turnhout de meest productieve km² te realiseren.

De voormalige Philipssites te Eindhoven (nu High Tech Campus in Brainport Eindhoven) en te Hasselt (nu Corda Campus) spraken toen en nog steeds tot de verbeelding. Deze campussen floreren vandaag als innovatieve hotspots. Dat is uiteraard de verdienste van de vele actieve bedrijven zelf. Maar zonder enige twijfel kan gesteld worden dat dit succes ook enkel mogelijk was door zeer grootschalige investeringen van Philips als 'vertrekkend' bedrijf en van de overheid.

Ondertussen werd op de Open Manufacturing Campus 12.021 m² bedrijfsruimte in gebruik genomen: 19 innovatieve bedrijven zijn er goed voor 357 hoogwaardige jobs. Signify bepaalt nog sterk het beeld van de site, maar dat zal snel veranderen. De basis voor een echte campus spirit is gelegd, maar er is verdere groei nodig met instroom van nieuwe innovatieve bedrijven om de campus in zijn geheel vorm te geven.

De 18 ha grote Signify-site werd ondertussen verkocht aan Jeni Real Estate. Signify is er vandaag huurder. Hoe lang Signify nog actief zal zijn in Turnhout is vandaag niet geweten, maar de afbouw gaat snel en steeds sneller omwille van de dalende vraag naar 'Hogedruk gasontladingslampen'.

Het vertrek van Signify biedt kansen voor nieuwe initiatieven op een unieke aaneengesloten site voorzien voor de zwaarste industrie-categorie. Deze groei is echter enkel mogelijk als minimaal het huidige serviceniveau wordt gehandhaafd. De bestaande infrastructuur (bv. centraal warmtenet) en services (bv. bewaking, kantine, logistieke diensten) dreigen suboptimaal/te duur te worden om de bestaande werking te continueren en de huidige OMC-bewoners te behouden.

Het Streekplatform Kempen vraagt daarom:

- De (financiële) **ondersteuning van de continuïteit van de OMC-dienstverlening** in het licht van de sterke afbouw van Signify en het wegvallen van essentiële diensten voor het bestaande OMC-ecosysteem. Mogelijks kan een deelsysteem met Innovatiecampus Geel worden uitgewerkt;
- Een proactieve samenwerking tussen overheden, eigenaar en OMC teneinde **vernieuwde infrastructuur** en nieuwbouw met uitstraling tijdig te realiseren;

8 jaar na de opstart zijn de beschikbare ruimtes op OMC voor meer dan 80% gevuld. Voor de verdere groei heeft de eigenaar met OMC een plan voor een nieuwbouw ontwikkeld; grootteorde 8.000 m² productieruimte en magazijn en tenminste 4.000 m² labo- en kantoorruimtes. Dit gebouw laat *start-ups* en *scale-ups* toe hun

productie op te schalen en zal grotere, innoverende bedrijven kunnen huisvesten.

Doordat de eigenaar niet op risico wil bouwen en de overheid niet mee in de bouwfinanciering stapt, dreigt er een *deadlock*-situatie, waardoor grotere klanten niet tijdig bediend kunnen worden. Een impuls van de Vlaamse overheid kan helpen dit project effectief te starten.

Daarnaast wordt er een **masterplan** ontwikkeld om de hele productiesite gefaseerd te moderniseren. Beide plannen moeten naadloos op elkaar afgestemd worden en moeten matchen met het Vlaamse industriële beleid.

- Een gezamenlijke inspanning om nieuwe, en met name **grotere, innoverende bedrijven te overtuigen zich op OMC te vestigen**, die dan het vliegwiel van Signify kunnen overnemen

Deze inspanningen betreffen het uitwerken van een aanbod van drempelverlagende incentives die maakt dat OMC kan concurreren en het op de radar hebben en gericht promoten van OMC door Flanders Investment & Trade en Vlaio.

VITO Mol

De Kempen is fier op VITO in Mol. Als één van de 4 strategische onderzoekscentra (SOC) van Vlaanderen, is VITO een wereldspeler op gebied van innovatie in het domein van de duurzame grondstoffen en de strijd tegen klimaatverandering.

VITO is niet alleen belangrijk voor Vlaanderen, Europa en de wereld, maar ook lokaal een brandpunt van kennis, innovatie en tewerkstelling van talenten uit de omgeving.

Streekplatform Kempen vraagt om VITO alle kansen te geven, om haar rol in de toekomst verder te versterken en te doen groeien.

Streekplatform Kempen vraagt tegelijkertijd dat VITO, samen met de andere kennisinstellingen SCK.CEN, KU Leuven en Thomas More, een actieve rol opnemen in het Kempense innovatieprogramma 'Campus Campina'.

Hiervoor zijn volgende beleidsaccenten van belang:

- **Behoud en uitbouw van de onderzoekslaboratoria en pilootopstellingen in Mol.**

Gezien de nauwe samenwerking die VITO heeft met universiteiten en andere onderzoeksinstituten, is het normaal dat VITO ook vestigingen heeft in andere regio's en ook in het buitenland. Dit wordt als een versterking van VITO gezien.

Toch wil Streekplatform Kempen duidelijk onderstrepen dat verdere investeringen in onderzoekslaboratoria, piloten en demonstratieopstellingen ook in Mol essentieel blijven, zodat het onderzoek in materialen en chemische processen van wereldklasse blijft, het datacenter voor de analyse van satellietbeelden performant blijft en de toplabo's maatschappelijk relevante analyses kunnen blijven uitvoeren (chemische elektrolyse, luchtkwaliteit, karakterisatie materialen...).

- **Uitbouw van Balmatt als een diepe geothermie R&D-demonstratiesite (zie luik geothermie)**

- **Nood aan een vernieuwing van de gebouweninfrastructuur**

De meeste gebouwen van VITO werden medio de 20ste eeuw gebouwd.

Streekplatform Kempen vraagt aan de Vlaamse overheid om voldoende middelen te voorzien voor de gebouweninnovatie, zodat VITO met een innovatief imago de toekomst kan ingaan. Deze nieuwe gebouwen dienen te kaderen in een duurzaam campusmodel.

- **Masterplan VITO sustainability park**

VITO beschikt over een ruime, maar versnipperde onderzoekscampus, die een groeiende attractiepool is voor internationaal talent en bedrijvigheid. Streekplatform Kempen bepleit een masterplan in functie van de toekomstige campusontwikkeling.

Dit masterplan voor de verdere uitbouw van de 'VITO sustainability park' moet de basis vormen voor de globale campusontwikkeling van VITO en SCK.CEN, waarbij een integrale visie wordt ontwikkeld over de plaats van de wetenschappelijke onderzoeksinstituten, de ruimte voor innovatieve bedrijvigheid, de meest wenselijke ontsluiting via de weg, de bereikbaarheid met het openbaar vervoer voor werknemers en (internationale) onderzoekers, de woonfuncties, de onderwijsfunctie (Europese school) en andere faciliteiten (duurzame energieproductie, sport...), die eigen zijn aan een hedendaagse en duurzame campusontwikkeling.

- **VITO als broedplaats van nieuwe Kempense ondernemingen**

Het onderzoek van VITO vindt zijn valorisatie in nieuwe productiemethoden en informatietechnologie, die door bestaande bedrijven en organisaties kunnen gebruikt worden om te groeien, te vergroenen en te versterken.

Streekplatform Kempen vraagt dat VITO, in partnerschap, nog meer inspanningen kan leveren voor deze valorisatie van kennis, zodat nieuwe bedrijven hieruit kunnen ontstaan en VITO een broedplaats wordt in de Kempen.

Streekplatform Kempen wil de groei van *spin-off* bedrijven uit VITO alle kansen geven en vraagt de Vlaamse overheid, o.a. via de nodige ruimtelijke plannen, de mogelijkheid om deze lokaal verder uit te bouwen, via lokale bedrijventerreinen en ondersteunende programma's.

Beleidsaanbevelingen

1. Investeer Europese en Vlaamse middelen in het innovatieprogramma 'Campus Campina' voor de Kempen, waardoor de ecosystemen rond de innovatieve speerpuntsectoren stevig kunnen worden uitgebouwd rond de innovatiepolen.
2. Maak vanaf 2025 de Kempen een pilootregio voor de uitwerking van het regionaal economisch beleid op niveau van de regio's.
3. Investeer Europese en Vlaamse middelen in de uitbouw van een *Smart Biotech Incubator (smart agriculture/ future food systems/ biobased materials)* op Innovatiecampus Geel.
4. Investeer Europese en Vlaamse middelen in de Open Manufacturing Campus, de meest productieve km².
5. Investeer verder in de onderzoeks- en demonstratiecapaciteit van het Strategisch Onderzoekscentrum VITO te Mol. Creëer een moderne VITO Sustainability Park, inclusief goede toegankelijkheid, ten dienste van een betere wereld en ten dienste van de Kempen.

2. Maak van het openbaar vervoer (bussen) in de Kempen een aantrekkelijk, betrouwbaar en betaalbaar alternatief voor de reiziger

Investeer in de modal shift en maak van het openbaar vervoer in de Kempen een aantrekkelijk, betrouwbaar en betaalbaar alternatief voor de reiziger; zorg ervoor dat vervoersarmoede wordt aangepakt door te voorzien in een vervoer op maat waarbij niemand in de kou blijft staan

De Kempense regio heeft de ambitie om samen te werken aan een modal split van 60/40 en een daling van het aantal autokilometers i.f.v. leefbaarheid en verkeersveiligheid. Daartoe zetten we in op een sterk en toekomstgericht netwerk van openbaar vervoer, dat aantrekkelijk is voor de reiziger. In onze landelijke regio is het essentieel dat zowel het kernnet als het aanvullend net voortdurend geoptimaliseerd worden. De Lijn moet voldoende capaciteit voorzien binnen deze vervoerslagen. Er moet ook ruimte zijn voor onderzoek naar potentieel voor frequentieverhoging en voor een versterking van de kansrijke openbaarvervoerlijnen, ook al lopen deze parallel aan een spoorlijn. Ook stiptheid van de verbindingen is een essentiële kwaliteitseis voor het openbaar vervoer. Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid moet gewerkt worden aan een maximale doorstroming.

Om deze ambities waar te maken dient het openbaarvervoerplan van de Kempense vervoerregio te worden geoptimaliseerd. Het huidige openbaarvervoerplan moest immers worden uitgewerkt binnen een beperkt financieel kader, waardoor keuzes moesten worden gemaakt in relatie tot de middelen en niet in functie van een kwaliteitsvolle dienstverlening.

We pleiten ook voor de inzet van betrouwbaar materieel van De Lijn, een vergroening van de busvloot op onze Kempense wegen en comfortabele en toegankelijke bussen voor de reizigers. We vragen ook om werk te maken van een inclusieve mobiliteit, uitgaande van een

gemeenschappelijk tarieven- en doelgroepenbeleid met de NMBS en hier bij de verdere digitalisering van de mobiliteitsoplossingen mee rekening te houden. Dit zijn één voor één cruciale elementen om het openbaar vervoer aantrekkelijk te maken voor de reizigers.

Het vervoer op maat moet het betaalbaar sluitstuk vormen van het gelaagd vervoersnetwerk om de vervoersarmoede aan te pakken in onze regio. In een plattelandsregio mag vervoersarmoede geen verhoogd risico op kansarmoede en/of uitsluiting induceren. We vragen een permanente evaluatie en mogelijkheid tot bijsturing van het vervoer op maat om te allen tijde de lacunes inzake tijd, plaats en doelgroepen (bv. maatwerkbedrijven) binnen de andere vervoerslagen te kunnen invullen.

Daar waar potentieel is, moet in de flexgebieden kunnen opgeschaald worden naar vaste, reguliere verbindingen. Ook moet ingezet worden op rechtstreekse grensoverschrijdende verbindingen (vb. richting Breda). En voor specifieke doelgroepen met mobiliteitsbeperkingen vragen we om het vervoer te kunnen blijven uitvoeren binnen de waardevolle en deels op vrijwilligers gebaseerde werking van de 'diensten voor aangepast vervoer', dit via het compensatiedecreet en aangepaste compensatietarieven.

Beleidsaanbevelingen

1. Voorzie in budget voor een groeipad zodat het openbaar vervoer in de Kempen kan worden geoptimaliseerd vanuit het oogpunt van een goede dienstverlening voor de gebruiker.
2. Geef de hoogste prioriteit aan voldoende capaciteit van De Lijn binnen het kernnet en aanvullend net en voorzie in budget voor frequentieverhogingen op drukke(re) assen.
3. Maak het openbaar busvervoer voor de reiziger aantrekkelijk door werk te maken van betrouwbaar en comfortabel materieel.
4. Zet in op 'schone' bussen voor de Kempen door een versneld traject van vergroening van de vloot van De Lijn.
5. Zorg voor een permanente evaluatie van het vervoer op maat om vervoersarmoede aan te pakken en voorzie prioritair in groeibudgetten die bijsturing mogelijk maken.

3. Pak dringend bovenlokale mobiliteitsknopen aan en werk aan een totaalprogramma voor de Kempense snelwegen

In de Kempen dringt zich de aanpak van 3 bovenlokale mobiliteitsknopen op in functie van verkeersveiligheid, leefbaarheid en economische ontwikkeling. Ook de Kempense snelwegen vereisen een aanpak om te voorzien in hun functie als Europese hoofdwegen en om de verkeersveiligheid te garanderen.

De aanpak van de barrièrewerking en het functioneren van de zuidelijke ring door het finaliseren van het ontwerp en de heraanleg van het kruispunt R13 – N19 in Turnhout (met ongelijkvloerse fietsverbinding)

De zuidelijke ring in Turnhout (R13) is gelegen op een strategische locatie. Verschillende regionale verbindingen naar steden en gemeenten in het noorden van de provincie Antwerpen komen er samen en maken connectie met de snelweg E34 en de Kempense noord-zuidverbinding (Vlaamse hoofdweg). Het kruispunt R13-N19 staat op de dynamische lijst van gevaarlijke punten op gewestwegen. Met de recent aangepaste lichtenregeling werd alvast een goede stap gezet voor de verhoging van de verkeersveiligheid, maar hierdoor botst het systeem ook op zijn limieten om een vlotte afwikkeling van het verkeer op dit kruispunt te garanderen. Rekening houdend met de verwachte evolutie van zowel personen- als vrachtverkeer en de geplande projecten in de regio, zal de situatie op deze locatie nog kritieker worden.

Voor dit kruispunt werd het vroegere 'lange-tunnel-concept' ondertussen herwerkt tot een gezamenlijk aangepast voorontwerp, waarbij fietsers en voetgangers door middel van een verhoogde rotonde gescheiden worden van het gemotoriseerd verkeer. Deze ongelijkvloerse kruising is niet enkel een oplossing op korte termijn voor de verkeerveiligheid en de afwikkeling van het kruispunt, maar biedt ook de nodige garantie en flexibiliteit opdat de ring en de gewestwegen op lange termijn kunnen blijven functioneren.

Het openbaar vervoernet bedient en verbindt van hieruit zowel lokale als bovenlokale attractiepolen. De zuidelijke ring werd dan ook als regionaal hoppinpunt geselecteerd. Echter, in de huidige situatie is een volwaardig hoppinpunt op deze locatie niet realiseerbaar omdat het kruispunt op het maximum van zijn capaciteit zit en daardoor geen vlotte doorstroming kan garanderen. Het voorontwerp van het kruispunt R13-N19 biedt net die ontsluitingsmogelijkheden die noodzakelijk zijn voor het veilig en vlot functioneren van dat regionaal hoppinpunt.

In uitvoering van het regionaal mobiliteitsplan van de Vervoerregio Kempen vragen we prioriteit te geven aan het finaliseren van het gezamenlijke voorontwerp en de realisatie van het project waarbij een ongelijkvloerse fiets- en wandelverbinding voorzien is op het kruispunt R13 – N19. Bij de uitwerking hiervan moet de nodige aandacht gaan naar het wegwerken van de huidige barrièrewerking van de R13 voor de trage verbindingen tussen het centrum van Turnhout en de zuidelijke wijken Parkwijk, Schorvoort en Zevendonk, evenals de routes naar Kasterlee en Geel.

Masterplan stationsomgeving en spoorwegovergangen in Herentals: doorstromingsproblematiek vereist ongelijkvloerse kruisingen van de spoorwegen en de Poederleeseweg N153, de Lichtaartseweg N123 en de as Belgiëlaan-Olympiadelaan

Ter hoogte van de ovonde in Herentals waar de Ringlaan, de Poederleeseweg N153 en de Lichtaartseweg N123 samenkomen zijn heel wat verkeers- en doorstromingsproblemen gekend. De problemen worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de congesties die ontstaan wanneer de gelijkgrondse spooroverwegen gesloten zijn. Een herinrichting waarbij zowel de Poederleeseweg als de Lichtaartseweg ongelijkvloers kruisen met de spoorwegen is noodzakelijk om de gekende problemen op te lossen.

Daarnaast is een ontvlechting van de actieve weggebruikers noodzakelijk om de verkeersveiligheid te verbeteren. De partners die hierbij betrokken zijn zijn AWV, Infrabel en de stad Herentals. Het studiewerk voor de ondertunnelingen van de spoorwegovergangen is lopende. In de volgende legislatuur dienen middelen voorzien te worden voor de aanleg van de tunnels. Naast de gekende problemen aan de ovonde omvat de gewenste

update van het masterplan voor de stationsomgeving in Herentals verschillende maatregelen om de mobiliteit in de omgeving van het belangrijkste station in de Kempen te verbeteren. Een ondertunneling van de spoorwegovergang aan Olympiadelaan/Belgiëlaan en een herinrichting van de busperrons van de Lijn maken deel uit van het masterplan. De partners die betrokken zijn bij de realisatie van het masterplan zijn stad Herentals, NMBS, Infrabel en De Lijn.

Optimalisering doorstroming op Melseweg Geel N71, Antwerpseweg Geel N19 en R14 tot aan Innovatiecampus Geel (Kleinhoefstraat)

De aanleg van ventwegen op de Antwerpseweg moet zorgen voor een betere doorstroming en een verkeersveiliger situatie opdat het verkeer dat de handelszaken bezoekt, gesplitst wordt van het doorgaand verkeer.

Voor de Antwerpseweg en de ring in Geel is er al een goedgekeurd streefbeeld. Er zijn startnota's opgemaakt voor de aanpak van de kruispunten. Ook de herinrichting van de Melseweg (N71) is noodzakelijk, deze is geclassificeerd als Vlaamse hoofdweg en vormt een *bottleneck* tussen de R14 in Geel en de N103 in Mol. Herinrichting van de Melseweg (N71) en de Antwerpseweg (N19) en optimalisatie van de R14 zijn noodzakelijk voor de bovenlokale ontsluiting van het gebied E34-E313 en de N19/N19g en voor de ontsluiting van de Innovatiecampus Geel.

Werk aan een totaalprogramma voor de Kempense snelwegen om de primaire verkeersfunctie van de Europese hoofdwegen E313, E34 en E19 te vrijwaren en om de verkeersveiligheid op deze snelwegen te verbeteren

De Kempen wordt doorkruist door 3 snelwegen die belangrijke schakels vormen in het hoofdwegennet: de E19 als verbinding tussen Antwerpen en Breda, de E34 als verbinding tussen Antwerpen en Eindhoven en de E313 als verbinding tussen Antwerpen en Luik. De verkeersaanwinst op deze snelwegen nam de laatste jaren fors toe. Daarbij komt ook dat deze verkeersassen intensief gebruikt worden door vrachtvervoer. De E313 is zonder twijfel de drukste verkeersas en zit op alle wegvakken in de Kempen zo goed als volledig aan zijn plafond. Structurele files en een toename van

het aantal ongevallen zijn het gevolg. Dit alles leidt ook tot problematisch sluipverkeer in en rond de dorpskernen van omliggende gemeenten. Een programmatische aanpak met gekoppelde budgetten is noodzakelijk om de primaire verkeersfunctie en de verkeersveiligheid te garanderen.

Geef ook de hoogste prioriteit aan het verkeersveilig maken van de op- en afrittencomplexen, in het bijzonder ter hoogte van de E34 in Turnhout. Neem op korte termijn de nodige structurele maatregelen om hier de veiligheid voor alle weggebruikers te garanderen.

Ga in op de stijgende vraag naar veilige vrachtwagenparkings langs snelwegen en maak werk van een vrachtwagenparking langs de E19 (gelinkt aan de Transportzone in Hoogstraten-Meer). Zorg tenslotte ook voor kwaliteitsvolle wegvakken op de E34 snelweg op grondgebied van Arendonk, Retie en Mol-Postel. Momenteel is dit nog een zeer verouderd weggedeelte bestaande uit een lappendeken van betonvakken met sterke geluidsoverlast en verstoring van de fauna tot gevolg.

Beleidsaanbevelingen

1. Geef in het investeringsprogramma van AWV de hoogste prioriteit aan de heraanleg van het kruispunt zuidelijke ring R13-N19 door het realiseren van de verhoogde fiets- en voetgangersrotonde. Dit is de absolute randvoorwaarde om op deze locatie de regionale hoppin te kunnen realiseren (conform het programma van MOW en De Lijn) die een cruciale rol zal spelen in de modal shift van heel de regio.
2. De ondertunnelingen in de stationsomgeving in Herentals dienen prioritair geprogrammeerd te worden in het meerjareninvesteringsprogramma AWV. Daarnaast dient ook de herinrichting van de busperrons in de stationsomgeving in Herentals prioritair opgenomen te worden in het meerjareninvesteringsprogramma van De Lijn.

3. In het kader van het AWW meerjareninvesteringsprogramma vraagt de regio budgetten voor de herinrichting van de Molseweg (N71 tussen R14 en N103), de aanleg van ventwegen langs de Antwerpseweg (N19) en voor de herinrichting van de kruispunten op de R14 tot aan de Innovatiecampus (Kleinhoefstraat) in Geel.
4. Maak werk van een uitvoeringsgericht actieplan voor de Kempense snelwegen en voorzie in geprogrammeerde budgetten om de primaire verkeersfunctie en verkeersveiligheid te garanderen.
5. We pleiten met aandrang ook voor budgetten om volgende noodzakelijke projecten te realiseren:
 - Veilige op- en afrittencomplexen langs de E34 in Turnhout
 - Kwaliteitsvolle wegvakken op de E34 op grondgebied van Arendonk, Retie en Mol-Postel ter hoogte van kilometerpunt 46.4 tot 52.8.
 - Veilige vrachtwagenparkings onder andere langs de E19 gelinkt aan de Transportzone in Hoogstraten-Meer

4. Werk hoogdringend de historische achterstand in de financiering van de geestelijke gezondheidszorg in de Kempen weg

Het aanbod aan geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in de Kempen is ontoereikend in verhouding tot de bevolking. Tussen de regio's in Vlaanderen bestaat er over alle zorgfuncties heen een zeer ongelijke spreiding van middelen. Toch krijgen deze regio's dezelfde opdrachten en verantwoordelijkheden voor de populatie in hun werkingsgebied. De meest rechtvaardige oplossing is om de GGZ-middelen op basis van de zorgvraag te verdelen. Hierbij spelen het aantal inwoners, de demografische en sociaaleconomische kenmerken van de populatie, en aanwezige pathologie een rol. Deze kenmerken zijn in Vlaanderen vrij uniform met beperkte afwijking in de grootstedelijke context. De historische onderfinanciering van regio Kempen maakt dat Kempense burgers de facto nog steeds minder toegang tot gespecialiseerde GGZ hebben in vergelijking met inwoners in andere regio's en dat de mogelijkheden tot reconversie ivf innovatie en ambulantisering nagenoeg onmogelijk zijn.

Breng de financiering van de geestelijke gezondheidszorg op het niveau van het Vlaams gemiddelde.

Op die manier vertrekken alle regio's vanuit dezelfde positie en worden de historische scheeftrekkingen weggewerkt ivf verbetering van de toegang tot GGZ voor de Kempense burger.

Beleidsaanbevelingen

1. Breng in afwachting van een nieuw programmakader de enveloppe van het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG Kempen) tot op het niveau van het Vlaamse gemiddelde.
2. Zet meer middelen in voor psychosociale rehabilitatie ('t Kader Route 11).
3. Voorzie meer middelen voor Beschut Wonen (BW Kempen).
4. Realiseer bijkomende capaciteit zoals voorzien in het goedgekeurde Regionaal Zorgstrategisch plan van Ziekenhuisnetwerk Kempen (ZNK) en geconcretiseerd in de individuele zorgstrategische plannen van AZ Turnhout en Heilig Hart Mol/Ziekenhuis Geel (die ook goedgekeurd werden door de Vlaamse overheid). Het gaat specifiek over:
 - 64 A-bedden/11 a-plaatsen² (dienst neuro-psychiatrie voor observatie en behandeling van volwassen patiënten met nood aan dringende hulp)
 - 34 Sp Psychogeriatric -bedden (gespecialiseerde dienst voor behandeling en revalidatie psychogeriatric aandoeningen)
5. Voorzie in samenwerking met de federale overheid bijkomende middelen voor uitbouw van het zorgcircuit voor de doelgroep ouderen in functie van de sterke vergijzing die in regio Kempen verwacht wordt voor de periode 2023-2040.
6. Voorzie in samenwerking met de federale overheid bijkomende budgetten voor uitbouw van het zorgcircuit voor de subpopulatie volwassenen in een justitieel statuut gezien de regio 4 gevangenen telt waarvan de populatie kampt met diverse zorgnoden GGZ.

² A: dag en nacht/a: dag

5. Zet in op Vlaams beleid dat warmteclusters op terrein ondersteunt en faciliteert

De realisatie van de eerste diepe geothermieprojecten in de Kempen (Mol, Beerse) en de start van de warmtemakelaar van IOK zijn de aanleiding geweest om duurzame warmte en in het bijzonder de shift naar hernieuwbaar van gebouwenverwarming bij een 25-tal Kempense gemeenten op de politieke agenda te zetten. Samenwerking tussen gemeenten loont. Ook bedrijventerreinen en glastuinbouw bieden nog veel potentieel voor energiebesparing en -opwekking.

De voorbije jaren lag de focus op warmtezonering en het definiëren van potentiële clusters voor collectieve warmte, waarbij de beste match wordt nagestreefd tussen energievragers en warmtebronnen. Nu volgt de fase van de concrete investeringen. Met diepe geothermie als bron waar het kan (grotere steden en/of industriële context) of anders via andere collectieve oplossingen, die een lagere maatschappelijke kost (TCO – *Total Cost of Ownership*) hebben dan individuele oplossingen (individuele lucht-water warmtepomp). Deze investeringen zullen de CO₂-uitstoot³ substantieel doen dalen.

Vandaag is de regisseursrol om de ruimtelijk verantwoorde warmteclusters op het terrein te realiseren een nieuwe uitdaging voor gemeenten. Dit is pionierswerk waarbij het van belang is om zoveel mogelijk risico's en onzekerheden af te dekken. Daarbij is een ondersteunend / faciliterend Vlaams beleid van cruciaal belang. Vandaag blijkt dat regelgeving en beleid (bv. ten aanzien van restwarmte) nog niet altijd voldoende ondersteunend werken.

³ De directe en indirecte effecten van warmteclustering op de CO₂-uitstoot zijn substantieel: de realisatie van een 15-tal Kempense warmteclusters die vandaag reeds de fase van realisatie bereiken, leidt tot een directe reductie van de CO₂-uitstoot van ca. 10.000 ton per jaar. In een 5-tal gemeenten is er bovendien doorkijk op een stadsbreed warmtenet vanuit een warmtezoneringsplan, met een uiteraard veel hogere CO₂-reductie (ca 200.000 ton CO₂ per jaar in 5 gemeenten).

Beleidsaanbevelingen

Beleidsaanbevelingen Energieprestatie en Binnenklimaat (EPB):

1. Zorg voor een correcte waardering van warmtenetten binnen EPB .
2. Voorzie een gelijke waardering van warmtenetten voor bestaande gebouwen (Energie Prestatie Certificaat/ EPC) zoals in EPB (nieuwe gebouwen).
3. Voorzie een voorwaardelijke afwijking voor de periode waarbinnen voldaan moet zijn aan EPB-verplichtingen bij aanleg van een warmtenet.
4. Voorzie een volwaardige en correcte waardering binnen EPB van biomassa/biomethaan als hernieuwbare warmtebron.

Beleidsaanbevelingen investeringssteun:

5. Maak werk van een subsidiesysteem dat elk warmtenetproject objectief waardeert op zijn klimaatbijdrage in plaats van het huidige callsysteem.
6. Voorzie extra ondersteuning van toekomstgerichte transportleidingen die warmteclusters onderling koppelen.
7. Subsidieer de aansluiting van bestaande gebouwen op een warmtenet.
8. Voorzie een overbruggingsfonds om de liquiditeitsproblematiek van trage volloop⁴ bij grootschalige netten te overbruggen.

Beleidsaanbevelingen ondersteuningsmechanisme biomethaan:

9. Voorzie financiële ondersteuning van biomethaan met garantie van oorsprong op basis van een kostenvergelijking met aardgas.

⁴ Grote warmtevragers sluiten niet allemaal tegelijkertijd aan waardoor de kosten-batenbalans van een warmtenetproject vaak pas na verloop van meerdere jaren in evenwicht komt. Een overbruggingsfonds kan hieraan tegemoet komen.

6. Zet in op Vlaams beleid dat diepe geothermieprojecten ondersteunt en faciliteert

De realisatie van de eerste diepe geothermieprojecten in de Kempen (Mol, Beerse) is de aanleiding geweest om duurzame warmte bij de Kempense gemeenten op de politieke agenda te zetten.

VITO heeft als pionier hierin een grote verdienste, zowel in haar rol als kennisinstelling, als in haar rol als operationeel beheerder van een geothermiecentrale. Janssen Pharmaceutica voerde als eerste bedrijf in onze regio een succesvol industrieel geothermieproject uit. Nieuwe geothermieprojecten krijgen steeds meer vorm. Na enkele seismische campagnes⁵ werd intussen in Turnhout een opsporingsvergunning verleend.

Niet alles liep over rozen. Het Balmatt-project van VITO kende een 'droge' boring en de exploitatie van de geothermiecentrale draait momenteel op een zeer laag pitje, ten gevolge van de geïnduceerde seismiciteit⁶. Een internationaal expertenpanel heeft zich over deze problematiek gebogen en aanbevelingen geformuleerd.

Er is begrip voor de twijfel die gerezen is en voor de vraag tot een diepgaande evaluatie. Toch mag deze twijfel ons geloof in diepe geothermie niet ondermijnen. Diepe geothermie blijft een hernieuwbare energiebron die een bijdrage kan leveren aan een toekomstig robuust energiesysteem, zowel voor lokaal opgewekte warmte als koude. Dit moet uiteraard in veilige omstandigheden en met een maatschappelijk draagvlak gebeuren.

Met de verankering van diepe geothermie in het Warmteplan 2021-2030, de uitbreiding van het Decreet betreffende de diepe ondergrond en de totstandkoming van de Waarborgregeling heeft Vlaanderen al een aantal

belangrijke eerste stappen gezet om het enorme potentieel van diepe geothermie te helpen faciliteren. Om de vooropgestelde doelstellingen te kunnen behalen worden hieronder nog een aantal bijkomende aanbevelingen geformuleerd, zowel flankerende als financiële.

In Vlaanderen is de diepe geothermiesector nog in volle ontwikkeling. Verschillende industriële spelers staan klaar om het voortouw te nemen en te investeren. Alvorens zij deze investeringen wensen te doen, moeten zij zicht hebben op een voldoende grote projectenportfolio. Dit pleit voor 'grote' subsidiebudgetten zodat de marktspelers kunnen investeren en dankzij een 'portfoliobenadering' via standaardisatie en ervaring beduidende kostenreductie op termijn kunnen realiseren. Dit geeft Vlaanderen de mogelijkheid om zijn maatschappelijke uitgaven voor het behalen van de klimaatdoelstellingen, economisch te valoriseren.

Werk maken van structurele kennisopbouw en strategische planning diepe ondergrond

Vandaag is deze kennis van de diepe ondergrond nog zeer fragmentarisch met blinde vlekken. Er bestaat een programma met ruim 700 km aan nieuwe seismische veldopnames, dat moet leiden tot een consistent 3D geologisch model van de Antwerpse en Limburgse ondergrond.

Aanbevelingen:

- Structurele kennisopbouw van de Vlaamse diepe ondergrond.
- Een duidelijke visie omtrent een optimale ruimtelijke invulling van diepe geothermie.
- Oprichting van een Vlaams overlegplatform 'Diepe geothermie' waarin alle stakeholders hun plaats hebben en ervaringen/kennis kan worden gedeeld.
- Voldoende R&D-middelen om enerzijds de kosten te drukken (o.a. boorkosten, productietechnieken voor omzetting van geothermische warmte naar elektriciteit, nieuwe warmtentechnieken) en

⁵ Campagnes die de structuur van de ondergrond onderzoeken en zo aardwarmtepotentieel in kaart brengen.

⁶ Kleine trillingen die werden waargenomen n.a.v. pomptesten onder hoge druk die uitgevoerd werden op de droge boring.

anderzijds de toepassingen van diepe geothermie uit te breiden (o.a. CO₂ captatie, Lithium - extractie).

- Versterken van internationale samenwerking en gezamenlijke kennisopbouw met buurregio's (Europees partnerschap GEOTHERMICA en Green Deal Ultradiepe Geothermie)

Aangepast regelgevend kader diepe geothermie

- EPB: maak gebruik van de werkelijke primaire energiefactor⁷ (case specifiek) in plaats van de afgetopte waarde
- Duidelijke regelgeving omtrent uitbating van diepe geothermiecentrales met hieraan voorafgaand een BBT (Best beschikbare technieken) studie 'Diepe geothermie', waarin alle technieken, risico's, maatregelen... staan beschreven.
- Gelijkwaardige behandeling van de verschillende gebruikers van de ondergrond. In concreto wordt hierbij verwezen naar de gasopslag van Fluxys in Loenhout die een groot deel van het diepgeothermisch potentieel in de Noorderkempen blokkeert.

Financiële ondersteuning van diepe geothermie – onrendabele topbenadering

Diepe geothermieprojecten kenmerken zich door hoge investeringskosten (CAPEX), maar lage operationele kosten (OPEX) vanwege de quasi volledige onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Om deze diepe geothermieprojecten een *level playing field* te geven, beschikken onze omringende buurlanden en bij uitbreiding de meeste EU-lidstaten over een financieel ondersteuningsmechanisme via een 'onrendabele top'-berekening⁸. De reden hiervoor is de (té lage) maximale steunpercentages die Europa oplegt in kader van investeringssteun. Daarnaast biedt een 'onrendabele top'- berekening nog andere voordelen zoals onder meer: géén interferentie met de waarborgregeling, een resultaatsverbintenis (EURO steun per ton vermeden CO₂) en de compatibiliteit met het 'Niet Meer Dan Anders' (NMDA)-principe⁹.

⁷ De primaire energiefactor verwijst naar de hoeveelheid energie die aan de bron vereist is om een bepaalde hoeveelheid warmte te produceren. Bij diepe geothermie is deze factor veel lager dan bij de meeste andere (hernieuwbare) toepassingen.

In dit kader wordt graag verwezen naar de bestaande ondersteuningsmechanismen in het buitenland waar de focus ligt op operationele steun in plaats van investeringssteun (SDE+ - en SDE++ - regeling sinds 2020 in Nederland om diepe geothermie als alternatief voor aardgas te ondersteunen).

Balmatt (VITO) – diepe geothermie R&D-demonstratiesite

Het Balmatt-project is één van de weinige 'diepe geothermie' R&D-demonstratiesites in Europa en kan, mits aan de aanbevelingen van het internationaal expertenpanel wordt voldaan, een belangrijke rol blijven spelen in het (internationaal) wetenschappelijk onderzoek en als demonstrator fungeren met betrekking tot diepe geothermie. Tegelijkertijd zou VITO als data-hub een strategie over 'open data' kunnen ontwikkelen om op die manier als 'neutrale' partij beleidsmakers en ontwikkelingsprojecten te ondersteunen.

Beleidsaanbevelingen

1. Maak werk van structurele kennisopbouw en strategische planning van de diepe ondergrond.
2. Voorzie een aangepast regelgevend kader diepe geothermie.
3. Maak werk van financiële ondersteuning in een onrendabele topbenadering naar buitenlandse voorbeelden.
4. Erken het Balmatt-project als een diepe geothermie R&D-demonstratiesite in functie van verder wetenschappelijk onderzoek en verzeker de verdere (financiële en beleidsmatige) ondersteuning.

⁸ De onrendabele top is het bedrag dat moet bijgelegd worden opdat de investering over de geplande levensduur rendabel zou zijn.

⁹ Principe waarbij voor warmte een tarief wordt gevraagd dat niet hoger ligt dan aardgas.

7. Voorzie Vlaamse cofinanciering voor het GTI-programma 2021-2027

De startnota 'Territoriale strategie GTI¹⁰ Kempen 2021-2027' leidde tot een goedgekeurd GTI-programma voor de Kempen, als onderdeel van het Vlaamse EFRO¹¹-programma 2021-2027.

Ook in de Kempen willen we aan de slag om de strategische doelstellingen 'Slimme Kempen' en 'Duurzame Kempen' in concrete (investerings)projecten te vertalen.

Het Streekplatform Kempen rekt hierbij op een structurele cofinanciering van de Vlaamse overheid.

Beleidsaanbeveling

Voorzie structurele cofinanciering vanuit de Vlaamse overheid voor het GTI-programma voor de Kempen.

¹⁰ GTI staat voor Geïntegreerde Territoriale Investeringsstrategie.

¹¹ EFRO staat voor Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

8. Versterk de regiovorming met regionale convenanten en projectmanagement

Via het regiodecreet, dat op 3 februari 2023 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd, werden in Vlaanderen 15 referentieregio's afgebakend, waaronder ook de regio 'Kempen'.

Het Streekplatform Kempen onderstreept het potentieel van de regionale samenwerking, maar dringt er bij de Vlaamse overheid op aan hieraan toch een sterkere methodische oriëntatie te geven, niet in het minst ten aanzien van de eigen Vlaamse (sectorale) departementen en agentschappen.

Het Streekplatform Kempen pleit voor regionale convenanten of deals met inhoud én financiële middelen. Deze regionale convenanten of deals zullen cruciaal zijn om de interbestuurlijke regiowerking gaande te houden. Visievorming alleen is te vrijblijvend en het risico van een 'stille dood' is reëel.

De toewijzing van financiële middelen door Vlaanderen (generiek en sectorieel) aan de 'referentieregio's' is een noodzaak om de regiowerking te doen werken en tevens de beste garantie om beleid Vlaamsbreed te kunnen uitrollen. De referentieregio's, aangestuurd door de lokale besturen, zullen in staat zijn deze middelen in de regio zelf toe te wijzen, en dit op basis van criteria, afspraken...

Een bottom-up-aanpak via het burgemeestersoverleg met een stevig projectmanagement aangeduid door de lokale besturen zelf zal een procesmatige succesfactor voor het welslagen van de regiovorming zijn. In de Kempen gebeurt dit vandaag succesvol door de streekintercommunale IOK. Tegelijkertijd moet de kennis en knowhow van vele vakschepenen, gemeentelijke medewerkers, sociaaleconomische en andere middenveldorganisaties, burgerbewegingen in een open model

gevaloriseerd kunnen worden in functie van de beleidsvorming op regionale schaal.

Beleidsaanbevelingen

1. Maak werk van regionale convenanten of deals met inhoud én financiële middelen.
2. Voorzie een bottom-up aanpak via het burgemeestersoverleg met een stevig projectmanagement aangeduid door de lokale besturen zelf.

9. Laat VDAB haar verantwoordelijkheid en actorrol ten volle opnemen in de begeleiding van moeilijk te bereiken werkzoekenden

Steeds luider klinkt de vraag naar de responsabilisering van werkzoekenden en inactieve burgers. Zie het debat over de 80% werkzaamheidsgraad, de activering van niet-beroepsactieven en het decreet over de activering van leefloongerechtigden via de verplichte inschrijving bij VDAB. In de regio Kempen is deze doelgroep van werkzoekenden en inactieve burgers bovenmaats aanwezig.

Het is daarom meer dan ooit belangrijk een alternatievere visie te bieden die alle partijen responsabiliseert en ook rekening houdt met structurele uitsluiting op de arbeidsmarkt. De verplichting aan werkzoekenden om mee te werken houdt ook de verplichting ten aanzien van de overheid in om een traject op maat te voorzien en de kans/recht op werk te garanderen. Ook is er de bezorgdheid dat de gemeenschapsdienst vrijwilligerswerk, wijkwerken en reguliere tewerkstelling zal verdringen.

Essentieel is ook dat er maatwerk nodig is. Al teveel worden op een anonieme manier categorieën en doelgroepen afgebakend zonder rekening te houden met de persoon achter die cijfers/doelgroepen. Lokale besturen zijn essentieel in het werkgelegenheids- en zeker ook het activeringsbeleid in de toekomst. We verwijzen daarvoor ook naar het evenwicht dat werd gezocht in het kader van het Vlaamse activeringsbeleid (VDAB, sociale partners enerzijds en lokale besturen anderzijds) en de projecten/partnerschappen (*capacity building*) die daaruit zijn ontstaan. Een aantal samenwerkingsverbanden (cf. regierol sociale economie: bv. in het kader van de ESF¹²-oproep 528 lokale partnerschappen voor jongeren) hebben daar de voorbije jaren al heel wat proactief werk verricht maar

worden nu als *early adaptors* in de nieuwe ESF-regeling minder vergoed dan voorheen.

Dat kan niet de bedoeling zijn geweest van de nieuwe regeling. Het is net in het belang van de Vlaamse overheid dat de voortrekkers hierin mee promotie kunnen voeren voor het activeringsbeleid en de ervaringen die ze daar hebben opgebouwd.

Lokale besturen kunnen met hun lokaal netwerk zorgen voor een heel concrete aanpak van een aantal drempels die nu activering in de weg staan: bv. sociale context/inburgering, *empowerment* en het wegwerken van knelpunten in kinderopvang en mobiliteit om niet-beroepsactieven (NBA) te activeren. Ze werken op maat van zeer kwetsbare mensen wat leidt tot een meer duurzame activering.

De intenties om meer in te zetten op het activeren van NBA met lokale partnerschappen is zeer juist en legitiem, maar dat vergt ook een investering op het terrein. Met het nieuwe financiële kader is dit niet mogelijk. Heel praktisch zou dit kunnen worden opgelost door de voorlopers in dit beleid, te voorzien van een garantiebepaling waarbij ze minstens toch hun huidige middelen kunnen behouden. Op die manier kan het activeringsbeleid mee ondersteund en gepromoot worden door ambassadeurs: lokale besturen en samenwerkingsverbanden die mee - *evidence based* - kunnen getuigen van een sterk activeringsbeleid.

Streekplatform Kempen vraagt dat VDAB en lokale besturen samen hun verantwoordelijkheid én actorrol ten volle opnemen in de begeleiding en bemiddeling van de moeilijk te bereiken/te plaatsen werkzoekenden. Zo'n beleid vertrekt vanuit de visie dat activering ruimer is dan enkel begeleiding richting de reguliere arbeidsmarkt en dat een aanbod op maat gecreëerd moet worden zodat ook onze meest kwetsbare burgers kunnen deelnemen aan de maatschappij. Nu besteedt VDAB dit nagenoeg volledig uit aan tenders, marktpartners die zich niet altijd (kunnen) focussen op een

¹² ESF staat voor Europees Sociaal Fonds.

kwalitatief traject. Meer samenwerking met lokale besturen (maatwerk) en een meer structurele ondersteuning brengt meer soelaas (zie ook vorige paragraaf waar goede proeftuinen nu gefnuikt worden en het met de helft van de middelen moeten doen).

VDAB is verplicht om iedere werkzoekende een gepast opleidings- en begeleidingstraject aan te bieden. Indien, ondanks de begeleidingsinspanningen van VDAB, de werkzoekende na 1 jaar nog steeds niet aan de slag is moet het begeleidingstraject worden geïntensifieerd. Dit kan een stagecomponent omvatten indien dit op maat is en een duidelijke finaliteit heeft. De duurtijd moet rekening houden met de doelstelling van de stage en tot een minimum worden beperkt. Het kan niet de bedoeling zijn om werkzoekenden in stageformules op te sluiten. Een gepast aanbod is steeds verplicht. Dergelijke opleidings- en begeleidingstrajecten vervangen de gemeenschapsdienst én dragen wel degelijk bij tot een duurzame tewerkstelling. Idealiter kunnen bedrijven die eerder het principe van inclusief *jobredesign* toepasten stageplekken aan bieden.

Beleidsaanbevelingen

1. Laat VDAB en lokale besturen samen hun verantwoordelijkheid én actorrol ten volle opnemen in de begeleiding en bemiddeling van de moeilijk te bereiken/te plaatsen werkzoekenden. Een gepast traject en het gebruikte instrument wordt afgestemd op de noden van de werkzoekende. Evalueer de effectiviteit van de gemeenschapsdienst in relatie tot andere instrumenten in functie van de uitstroom die ze genereren. Bovendien is een meer duurzame, structurele ondersteuning van de (samen)werking tussen VDAB en lokale besturen wenselijk en veel effectiever op lange termijn.

2. Datzelfde geldt bij uitstek voor de lokale partnerschappen waarin een aantal proefprojecten die als voorlopers dienden, nu met de helft van de middelen moeten werken ten opzichte van vroeger. Dat fnuikt de dynamiek en het noodzakelijke maatwerk dat daar wordt geleverd. De ervaringen in samenwerking met de sociale economie zijn in deze streek bijvoorbeeld kenmerkend en voorbeeldstellend. We vragen daarin expliciete steun voor de toekomst.

10. Erken de problematiek van in de Kempen residerende 'Marons' en investeer in gepaste hulpverlening

Sinds 2016 is de groep in de Kempen residerende 'Marons', een specifieke bevolkingsgroep afkomstig uit Suriname, fors toegenomen. Zij zijn via de zogenaamde Holland-route in België op zoek naar een regulering van hun statuut. Een in verhouding aanzienlijk deel van deze gemeenschap vertoont onaangepast gedrag, gekenmerkt o.a. door agressie zowel intrafamiliaal als naar derden, waaronder dienstverleners.

Om welke reden dan ook, zij verblijven in Vlaanderen vooral in Turnhout en Geel en in een aantal Kempense grensgemeenten. Naast repressie en handhaving is bijgevolg in onze regio vooral nood aan een specifieke, op deze doelgroep geënte hulpverlening en begeleiding, in het bijzonder ten aanzien van minderjarigen en slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Iets wat op dit ogenblik nagenoeg volledig ontbreekt.

We vragen aan de Vlaamse overheid een erkenning van deze specifieke Kempense problematiek, een grondige probleemanalyse en investeringen in aangepaste hulpverlenings- en begeleidingscapaciteit.

Beleidsaanbeveling

Erken de problematiek van de in de Kempen residerende 'Marons', zorg voor een grondige probleemanalyse en investeer middelen in aangepaste hulpverlenings- en begeleidingscapaciteit.

11. Investeer in regionale televisie

RTV is door de Vlaamse overheid erkend als regionale televisie voor de zendgebieden Kempen en Rivierenland. Voor iedere regio maakt RTV dagelijks een aparte nieuwsuitzending en haalt daarmee een gemiddeld dagbereik van meer dan 21%.¹³

Om mee te gaan in de digitale omslag van het mediagebruik dient RTV steeds meer en extra in te zetten op een continu online nieuwsaanbod.

In vergelijking met de andere Belgische regio's alsook met de regionale TV's in Europa zijn de Vlaamse regio-TV's ondergefinancierd. In verhouding tot de decretale verplichtingen is de ondersteuning door de Vlaamse overheid ondermaats. Hoewel de regionale omroepen worden gezien als de hoeksteen van de maatschappij, is de voorziene financiering door de overheid te laag.

Streekplatform Kempen drukt de wens uit dat ook de volgende Vlaamse regering de erkenning en vergunning van de regio-TV's en hun zendgebieden zal geven op basis van de huidig afgebakende Vlaamse regio's. Dit is essentieel om de impact op de regio en de eigenheid van de informatieverstrekking voor die regio te garanderen.

Streekplatform Kempen benadrukt de behoefte dat de Vlaamse regering de operatoren de *must carry* verplichting zal opleggen om op hun digitale platformen ook de regionale nieuwsuitzending en omkaderende programma's op te nemen¹⁴.

De regionale televisieomroepen moeten mee opgenomen worden in de bestekken die de federale, Vlaamse en provinciale overheden uitschrijven

¹³ Cijfer geleverd door de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM). Meer dan 21% van de inwoners van het zendgebied van RTV kijkt dagelijks.

¹⁴ De operatoren zoals Telenet en Proximus hebben de decretale verplichting regionale omroepen mee op te nemen in hun zenderaanbod: '*must carry*'. De jongste tijd zien we een snelle evolutie van het TV

voor opdrachten en campagnes van overheidscommunicatie.

De regionale televisieomroepen kunnen een unieke en gebiedsgerichte rol spelen in de preventie, interventie en communicatie bij calamiteiten en rampen in hun regio's. Deze stelling en aanbeveling werd ook mee opgenomen in het onderzoeksrapport van de civiele bescherming na de trein- en giframp in Wetteren (4 mei 2013). De regionale televisieomroepen zijn tot op heden nog niet mee opgenomen in de rampenplanning.

De regionale televisieomroepen kunnen een belangrijke en gebiedsgerichte bijdrage leveren om de bewoners toe te leiden naar de dienstverlening die de voor hun afgebakende regio kan/moet aanbieden. De maatschappelijke actoren die de dienstverlening uitwerken en aanbieden dienen faciliteiten en middelen te worden aangereikt om een doeltreffende communicatie op te zetten met de bewoners van hun referentieregio. Deze communicatie moet ook de identificatie van de bevolking met hun regio versterken.

Beleidsaanbevelingen

1. Trek de overheidssteun voor regionale televisieomroepen op.
2. Erken en vergun de regionale televisieomroepen en hun zendgebieden op basis van de huidige afgebakende Vlaamse regio's.
3. Leg dienstverleners de verplichting op om in hun digitale platformen ook de regionale nieuwsuitzending en omkaderende programma's op te nemen.
4. Neem de regionale televisieomroepen mee op in de bestekken die de federale, Vlaamse en provinciale overheden uitschrijven voor opdrachten en campagnes van overheidscommunicatie.

kijken via een app met aangepaste abonnementformules. In deze nieuwe kijkvormen en abonnementen bieden de operatoren geen regionale omroepen aan.

5. Geef regionale televisieomroepen een rol bij de preventie, interventie en communicatie bij calamiteiten en rampen in hun regio's.
6. Geef de regionale televisieomroepen een rol bij de toeleiding van bewoners naar de dienstverlening die de voor hun afgebakende regio kan/moet aanbieden.

12. Creëer een toekomstperspectief voor Cultuurhuis De Warande

Cultuurhuis De Warande werd opgericht in 1972. Lange tijd was het cultuurhuis in beheer van de stad Turnhout. In 2009 nam het provinciebestuur van Antwerpen de bevoegdheid van De Warande over en werd De Warande geëxploiteerd door een Autonoom Provinciaal Bedrijf (APB). Vanaf 1 januari 2018 werden de culturele bevoegdheden van de provinciebesturen afgebouwd. De culturele centra werden ofwel ondergebracht bij de steden/gemeenten of Vlaanderen. Voor De Warande werd op dat ogenblik een uitzondering bepaald: het cultuurcentrum mocht tot en met 2024 bij het provinciebestuur blijven.

Het toekomstperspectief is vandaag onduidelijk: over De Warande wordt, terecht of ten onrechte, gesproken: te groot voor Turnhout, te klein voor Vlaanderen.

De Warande heeft steeds een vooraanstaande rol opgenomen in het culturele landschap van de regio Turnhout. Bijgevolg dringt een spoedige oplossing zich op.

Het Streekplatform Kempen spreekt z'n waardering uit dat deze Vlaamse regering een intendant heeft aangesteld in functie van de verkenning van toekomstige perspectieven voor De Warande. Op dit ogenblik heeft de intendant z'n eindrapport nog niet afgerond.

Het Streekplatform Kempen dringt in alle geval aan op een snelle oplossing, waarbij wordt verwacht dat de Vlaamse overheid de nodige bestuurlijke en financiële inventiviteit aan de dag legt om het toekomstperspectief te blijven garanderen. Het Streekplatform Kempen is ervan overtuigd dat een gezond toekomstperspectief zal moeten worden uitgewerkt door Vlaanderen, de provincie Antwerpen en de stad Turnhout samen, mogelijks in samenwerking met nog andere streekactoren, zodoende dat de 'regionale' missie van De Warande ook in de toekomst een hefboom blijft voor de ontwikkeling van de Kempen.

Beleidsaanbeveling

Creëer een toekomstperspectief voor De Warande, samen met de provincie Antwerpen en de stad Turnhout, mogelijks in samenwerking met nog andere streekactoren.